

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет психології
Кафедра педагогічної та вікової психології

СИЛАБУС

вибіркового освітнього компонента

АРТ-ТЕРАПЕВТИЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ ТА ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНО- ПСИХОЛОГІЧНИЙ ТЕАТР

підготовки бакалавр
галузь знань: 05 соціальні та поведінкові науки
спеціальність: 053 Психологія
освітньо-професійна програма: Психологія

Луцьк – 2024

Силабус вибіркового освітнього компонента «**Арт-терапевтична реабілітація та експериментально-психологічний театр**» для бакалаврів галузі знань: 05 Соціальні та поведінкові науки, спеціальності: 053 Психологія, освітньо-професійної програми Психологія.

Розробники: Розмирська Юлія Анатоліївна, кандидат психологічних, доцент кафедри педагогічної та вікової психології

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми:

Мудрик А. Б.

Силабус освітнього компонента затверджений на засіданні кафедри педагогічної та вікової психології протокол № 2 від 18 вересня 2024 р.

Завідувач кафедри:

проф. Гошовський Я. О.

I. ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика освітнього компонента за навчальним планом 2023 р.
Денна форма		
Кількість годин 150 / кредитів – 5	Галузь знань 05 соціальні та поведінкові науки спеціальність 053 Психологія Освітньо-професійна програма: Психологія Освітній ступінь: бакалавр	нормативна
ІНДЗ: немає		Рік навчання: 2-гий
		Семестр 3-тій
		Лекції: 10
		Практичні, семінарські: 20
		Лабораторні заняття: -
		Консультацій: 10
		Самостійна робота: 110
Форма контролю: залік		
Мова навчання: українська		

II. ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧА

Розмирська Юлія Анатоліївна

Кандидат психологічних наук

Доцент кафедри педагогічної та вікової психології

+380963832031,

rozmyrska.yuliia@vnu.edu.ua,

Якщо здобувач освіти потребує консультацій, то час їх проведення узгоджується заздалегідь з викладачем.

III. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

1. Анотація курсу

Програма освітнього компонента «Арт-терапевтична реабілітація та експериментально-психологічний театр» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавра за спеціальністю 053 психологія; психологія освітнього ступеня «бакалавр» та є вибірковою дисципліною.

Програма освітнього компонента спрямована на ознайомлення здобувачів освіти з новітніми психотерапевтичними технологіями, спрямованими на реабілітацію всіх груп населення, різні форми творчої діяльності, що мають психотерапевтичне та психопрофілактичне значення.

Привабливість цього курсу полягає в тому, що в результаті здобувачі освіти мають знати що арт-терапія виконує багато різних функцій:

- полегшує контакт з лікарем, психологом, психотерапевтом;
- дає розуміння і вихід неусвідомлених почуттів;
- сприяє діагностиці, завдяки інтерпретації змісту і стилю творчості;
- як засіб спілкування терапевта з пацієнтом на символічному рівні;
- розвиває почуття прекрасного, художні здібності і внутрішній контроль;
- сприяє концентрації уваги на почуттях і їх сублімації.

В освітньому компоненті представлені методи та методики роботи з власною методологією та різноманітним інструментарієм, окреслено можливості і перспективи розвитку арт-терапевтичної практики.

2. Мета і завдання освітнього компонента

Метою освітнього компоненту є вивчення прикладних технік застосування арт-терапії; засвоєння здобувачами освіти принципів надання психотерапевтичної допомоги, прийнятих у відповідному напрямі; набуття належної психотерапевтичної ерудиції; ознайомлення з терапевтичним потенціалом зображувального та театрального мистецтва.

Основними завданнями дисципліни є:

- вивчення практичних аспектів арт-терапії;
- диференціація діагностичних та корекційних можливостей терапії зображувальною та театральною діяльністю;
- дослідження перспектив та обмежень даного напрямку.

Методи вивчення матеріалу курсу спрямовані на активізацію і стимулювання навчально-пізнавальної діяльності здобувачів освіти: пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, проблемний, частково-пошуковий (евристичний), дослідницький, інтерактивний. Впродовж курсу здобувачі освіти також засвоюють такі **soft skills** як навички комунікації, гнучкість, логічне мислення, емоційний інтелект, вміння концентруватися, тайм-менеджмент.

3. Результати навчання (компетентності)

інтегральна компетенція (ІК):	
ІК	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології, що передбачають застосування основних психологічних теорій та методів та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов.
загальні компетенції (ЗК):	
ЗК 1.	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
ЗК 2.	Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
ЗК 3.	Навички використання інформаційних і комунікаційних

	технологій.
ЗК 4.	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
ЗК 7.	Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
ЗК 8.	Навички міжособистісної взаємодії.
ЗК 9.	Здатність працювати в команді.
ЗК 11.	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
ЗК 12.	Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.
спеціальні компетенції (СК):	
СК 1.	Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології
СК 2.	Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.
СК 3.	Здатність до розуміння природи, поведінки, діяльності та вчинків (зокрема, в контексті організації заходів раннього втручання).
СК 4.	Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел.
СК 8.	Здатність організовувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову, в т. ч. особам, які отримали психологічні травми, зокрема внаслідок війни).
СК 11.	Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.
СК 12.	Уміння адаптуватися до нових ситуацій та здатність до професійної мобільності.
програмовані результати навчання (ПРН)	
ПРН 1.	Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання
ПРН 2.	Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань
ПРН 3.	Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т. ч. з

	використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань.
ПРН 4.	Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел.
ПРН 9.	Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання
ПРН 10.	Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника
ПРН 11.	Складати та реалізовувати план консультативного процесу з урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнта, забезпечувати ефективність власних дій
ПРН 12.	Складати та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів, тощо, відповідно до вимог замовника.
ПРН 13.	Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності.
ПРН 16.	Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога.
ПРН 17.	Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності.
ПРН 18.	Вживати ефективних заходів щодо збереження здоров'я (власного й оточення) та за потреби визначати зміст запиту до супервізії.

4. Структура освітнього компонент

Форма роботи і контролю залежить від теми і способу організації заняття: переважно це усна відповідь та/або дебати по темі роботи, можлива робота в малих групах, а також вирішення проблемних задач/тести. Також передбачена форма контролю реферат/есе для здобувачів освіти, які з поважної причини не змогли відвідати заняття.

Максимально оцінюється робота здобувача освіти, коли він в повному обсязі володіє матеріалом по темі заняття, вільно, аргументовано та всебічно розкриває зміст питань (усно, чи в форматі реферату/есе).

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	Усього	У тому числі					
		Лекц.	Практ.	Лаб.	Конс.	Сам. роб.	Форма контролю
Тема 1. «Теоретичні та прикладні аспекти вивчення курсу»	14	1	2	-	1	10	10 УВ/ДС/Р
Тема 2. «Діагностичні та психотерапевтичні можливості арт-терапії»	14	1	2	-	1	10	10 УВ/ДБ/Р
Тема 3. «Основи психологічної реабілітації»	14	1	2	-	1	10	10 УВ/Т/Р
Тема 4. «Фототерапія»	19	1	2	-	1	15	10 УС/ДС/Р
Тема 5. «Техніки психодрами в психокорекційній роботі»	14	1	2	-	1	10	10 УВ/ДС/Р
Разом за змістовим модулем 1	75	5	10	-	5	55	50
Тема 6. «Психологічний театр як метод психотерапії»	14	1	2	-	1	10	10 УВ/ТР/Р
Тема 7. «Корекційно-розвивальна робота з дітьми через театралізовану діяльність»	14	1	2	-	1	10	10 УВ/РМГ/Р
Тема 8. «Плейбек театр: відновлювальні ефекти»	19	1	2	-	1	15	10 ТР/Р
Тема 9. «Інтерактивний театр»	14	1	2	-	1	10	10 УВ/РМГ/Р
Тема 10. «Дієві фактори арт-терапії Г. Шоттенлоер»	14	1	2	-	1	10	10 УВ/РМГ/Р
Разом за змістовим модулем 2	75	5	10	-	5	55	50
Залік							100

Разом усього	150	10	20	-	10	110	100
---------------------	------------	-----------	-----------	----------	-----------	------------	------------

Примітки: Форми роботи і контролю: УВ – усна відповідь, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв’язування задач/кейсів, ІНДЗ/ІРС – індивідуальне завдання/індивідуальна робота здобувача, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, Р – реферат, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору тощо.*

V. ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Усі заняття здобувач освіти відвідує згідного розкладу навчального процесу. У випадку, коли здобувач освіти має дозвіл на вільне відвідування, лекційний матеріал він може опрацьовувати самостійно відповідно до «Положення про індивідуальний план студента» (https://ed.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/08/2022-Induvid_navj_plan_stud.pdf).

Оцінювання відбувається згідно «Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки» (https://ed.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/09/2023_Polozh_pro_otzin_%D0%A0%D0%B5%D0%B4%D1%80%D0%B5%D0%B4%D0%9C%D0%95%D0%94.pdf).

Коли ж здобувач освіти, з певних об’єктивних причин, не зміг бути присутнім на практичних заняттях, він може їх відпрацювати під час індивідуальних занять відповідно до «Положення про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Волинському національному університеті імені Лесі Українки» (https://ed.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/08/2022_%D0%92%D0%B8%D0%B7%D0%BD%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F_%D1%80%D0%B5%D0%B7%D1%83%D0%BB_%D1%82%D0%B0%D1%82i%D0%B2_%D0%92%D0%9D%D0%A3_i%D0%BC_%D0%9B.%D0%A3.%D1%80%D0%B5%D0%B4.pdf), та «Положення про підготовку здобувачів освіти у Волинському національному університеті з використання елементів дуальної форми здобуття освіти» (https://ed.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/09/2023_%D0%9F%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F_%D0%BF%D1%80%D0%BE_%D0%B4%D1%83%D0%B0%D0%BB_%D0%BD%D1%83_%D0%BE%D1%81%D0%B2i%D1%82%D1%83_%D1%80%D0%B5%D0%B4.pdf).

Політика щодо академічної доброчесності регулюється відповідним Кодексом Волинського національного університету імені Лесі Українки (https://ra.vnu.edu.ua/akademichna_dobrochesnist/kodeks_akademichnoi_dobroch_esnosti/). Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із текстовими запозиченнями не більше 25%.

За порушення академічної доброчесності (плагіат, фальсифікація, списування, обман тощо) здобувачі освіти можуть бути притягнені до академічної відповідальності:

- повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо);
- повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми;
- відрахування з Університету.

В разі незгоди здобувача освіти з оцінюванням, чи у випадку інших конфліктних ситуацій сторони керуються «Положенням про порядок і процедури вирішення конфліктних ситуацій у Волинському національному університеті імені Лесі Українки» (https://vnu.edu.ua/sites/default/files/2021-02/Polozhennia_poriadok_vyrishennia_konfliktnykh_sytuatsii.pdf).

V. ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

Підсумковий контроль за освітній компонент «Арт-терапевтична реабілітація та експериментально-психологічний театр» передбачає складання заліку.

Для зарахування **заліку** здійснюється оцінка засвоєння здобувачем освіти навчального матеріалу на підставі результатів виконання аудиторної роботи під час практичних занять протягом семестру (модульні контрольні роботи не плануються, не проводяться).

Залік зараховується за умови, що здобувач освіти виконав ті види навчальної роботи, які визначено цим силабусом. У випадку, якщо здобувач освіти не відвідував окремі аудиторні заняття (з поважних причин), на консультаціях він має право відпрацювати пропущені заняття та добрати ту кількість балів, яку було визначено на пропущені теми. У дату складання заліку здійснюється запис у відомість суми поточних балів, які здобувач освіти набрав під час поточної роботи (шкала від 0 до 100 балів).

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90–100	Зараховано
82–89	
75–81	
67–74	
60–66	
1–59	Незараховано (необхідне перескладання)

У випадку, якщо здобувач освіти протягом поточної роботи набрав менше як 60 балів, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості. У цьому випадку бали, набрані під час поточного оцінювання анулюються. Максимальна кількість балів на залік під час ліквідації академічної заборгованості – 100 балів.

VI. ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЯКІ ВИНОСЯТЬСЯ НА ПЕРЕСКЛАДАННЯ ЗАЛІКУ

1. Етапи арт-терапевтичного процесу.
2. Історія використання образотворчих прийомів з дітьми та підлітками.
3. Розкрийте особливості схеми обговорення дитячих малюнків.
4. Які ви знаєте можливості використання арт-терапії в роботі з дітьми, які перенесли сексуальне насильство?
5. Назвіть мету і особливості застосування ізотерапії.
6. Функції, переваги та недоліки ізотерапії.
7. Які матеріали використовуються при ізотерапії?
8. Які ви знаєте техніки та вправи з ізотерапії?
9. Дайте загальне уявлення бібліотерапії.
10. Яка мета і завдання бібліотерапії?
11. У яких практичних формах може застосовуватися бібліотерапія?
12. Охарактеризуйте фактори психотерапевтичного впливу казкотерапії?
13. Етапи казкотерапевтичного процесу: характеристика, особливості, суттєві ознаки.
14. Значення казкотерапії в корекції емоційно-психічного напруження.
15. Значення казкотерапії в корекції взаємовідносин.
16. Що собою являє драматерапія?
17. Назвіть мету, завдання та елементи драматерапії.
18. Назвіть цілі, завдання та можливості ігрової терапії.
19. Що ви знаєте про організацію простору кабінету ігрової терапії і його обладнання?
20. Розкажіть про історію розвитку лялькотерапії.
21. Дайте поняття, назвіть цілі та завдання методу.
22. Що ви знаєте про корекційний і терапевтичний вплив лялькотерапії?
23. Психотерапевтичні можливості роботи з ляльками: пальчикові ляльки, маріонетки і т.ін.
24. Які існують види ляльок? Розкажіть про їх призначення та особливості використання.
25. Що таке пісочна терапія? Які її мета і завдання?
26. Як повинен бути обладнаний кабінет, в якому проводиться пісочна терапія?
27. Розкажіть про процес пісочної терапії та її етапи.
28. Поняття музичної терапії. Особливості застосування методу.
29. Назвіть мету, завдання та особливості застосування методу музичної

терапії.

30. Механізми впливу музики на людину.
31. Які існують форми музичної терапії?
32. Розкажіть про танцювальну терапію, її історію та розвиток.
33. Які цілі, завдання і можливості танцювальної терапії?
34. Назвіть методичні прийоми і техніки танцювальної терапії.
35. Дайте визначення фототерапії і розкажіть про особливості методу.
36. Назвіть і розкрийте функції фототерапії.
37. Яким чином можна використовувати фототерапію в практичній роботі психолога?
38. Робота з глиною і пластиліном в індивідуальній та груповій арт-терапії(цілі, специфіка роботи з матеріалом, варіанти роботи).
39. Робота з масками в індивідуальному і груповому режимі: виготовлення різних масок, психотерапевтичні можливості в роботі з масками.
40. Діагностичне і психотерапевтичне використання «мандал» в різних напрямках арт-терапії.
41. Робота з колажами в індивідуальному і груповому режимі.

VII. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

1. Левченко Є. М., Полторак Л. Ю. Особливості розвитку арт-терапії як методу діяльності в період ХХ та ХХІ ст. *Студентські наукові студії: молодіжний науковий журнал* 18(62) ЧНУ ім. Петра Могили, 2016. С. 48–50.
2. Сергієнко І. М. Соціально-психологічний театр: навч. посіб. Черкаси: ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2011. с. 129-138.
3. Полторак Л.Ю. Арт-терапія в соціальній роботі : навч. посібник. Херсон: ФОП Грінь Д. С., 2014. 152 с.
4. Терпелюк В. В., & Заблоцький А. Р. (2024). Інтерактивний театр як дієвий засіб профілактики віктимної поведінки підлітків. *Науковий вісник Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії імені Тараса Шевченка. Серія: Педагогічні науки*, (18), 166-172.

Інтернет-ресурси

5. Василюк, Т. Г., & Размолодчикова, І. В. (2021). Соціально-психологічний театр як інноваційна технологія соціальної роботи. URL: <http://elibrary.kdpu.edu.ua/bitstream/123456789/5079/1/%D0%92%D0%B0%D1%81%D0%B8%D0%BB%D1%8E%D0%BA%20%D0%A2.%D0%A0%D0%B0%D0%B7%D0%BC%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B4%D1%87%D0%B8%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D0%B0%20%D0%86.%D0%86%D0%BD%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D1%86%D1%96%D0%B9%D0%BD%D0%B0%20%D0%BF%D0%B5%D0%B4%D0%B0%D0%B3%D0%BE%D0%B3%D1%96%D0%BA%D0%B0.pdf>

6. Вічалковська, Н. К. (2019). Арт-терапевтична реабілітація та експериментально-психологічний театр. URL: https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/19127/3/art_teatr_syl19.pdf
7. Короткова, Р. І. (2018). Соціально-психологічний театр як сучасний вектор соціально-виховної роботи з дітьми та молоддю. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені МП Драгоманова. Серія 11: Соціальна робота. Соціальна педагогіка*, (24 (1)), 64-71. URL: [http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Nchnpu_011_2018_24\(1\)_12.pdf](http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Nchnpu_011_2018_24(1)_12.pdf)
8. Левчук, І. (2019). Соціально-психологічний театр у профілактично-корекційній роботі соціального працівника. URL: <http://dspace.tnpu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/24722/1/Levchuk.pdf>
9. Размолодчикова, І. В. (2020). Соціально-психологічний театр як інтерактивна інноваційна методика роботи з вразливими сім'ями. URL: https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/39897/1/S_r_i_s_X_2020-205-208.pdf
10. Шатило, Ю. П., & Новікова, Н. Є. Соціально-психологічний театр як засіб профілактики підліткового алкоголізму. *Вісник Національного авіаційного університету. Серія: Педагогіка, Психологія*, (16), 218-225. URL: <https://jrnl.nau.edu.ua/index.php/VisnikPP/article/view/14701/21237>
11. Krasoń, K. (2020). "Man of Glass", or Art Therapy through Theatre in a Group of Underprivileged Children. *The New Educational Review*, 60, 135-147. URL: https://yadda.icm.edu.pl/yadda/element/bwmeta1.element.ojs-doi-10_15804_tner_20_60_2_11/c/23-29f436f2-f68c-4f61-97eb-7fb1d5c3ce63.pdf.pdf